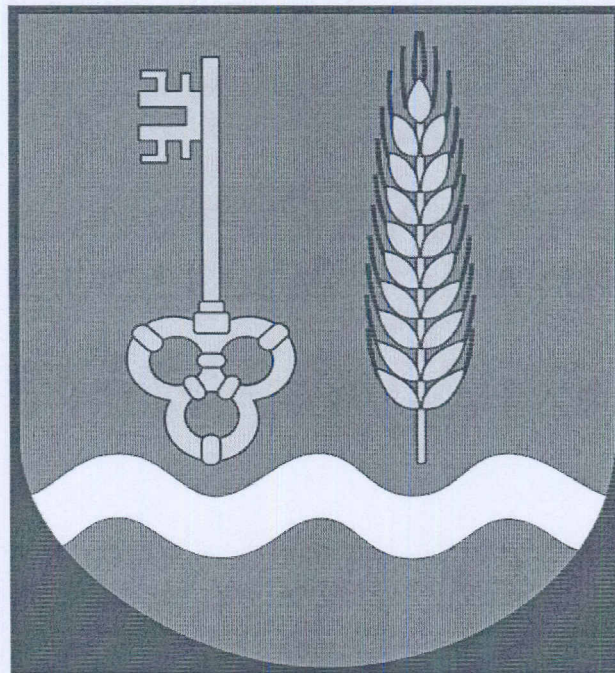

Załącznik do Uchwały Nr IV/21/11
RADY GMINY CIECHANÓW
z dnia 28 stycznia 2011 r.

PROGRAM USUWANIA AZBESTU
DLA GMINY CIECHANÓW NA LATA 2010-2032

Spis treści:

1. Wstęp.....	4
2. Ogólna charakterystyka gminy Ciechanów.....	5
3. Cel i zadania Programu.....	6
4. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	6
5. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.....	10
6. Program usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych na terenie gminy Ciechanów.....	16
7. Uwarunkowania realizacji programu.....	17
8. Harmonogram realizacji programu na lata 2010-2032.....	18
9. Koszty usuwania wyrobów azbestowych.....	20
10. Źródła finansowania.....	20
11. Monitoring realizacji programu.....	21
12. Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie i odbiór odpadów zawierających azbest na terenie gminy Ciechanów.....	22

1. Wstęp.

Azbest jest niebezpieczny dla zdrowia, gdyż powoduje poważne choroby układu oddechowego. Z tego względu w Polsce i województwie mazowieckim oraz w powiecie ciechanowskim podejmuje się działania zmierzające do wyeliminowania ze środowiska szkodliwych wyrobów. Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają ww. wyroby, powinny one zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest został opracowany na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. oraz na podstawie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego” stanowiącego załącznik nr 23 do „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”.

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. **„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”**.

Program zastępuje dotychczasowy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”. Utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu.

Program tworzy też nowe możliwości, m. in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu** przewiduje:

- 1) do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 2) utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 3) podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- 4) zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Podstawowe cele Programu Krajowego to:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program Krajowy przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

- Zadania legislacyjne;
- Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;
- Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie

wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania planów i programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;

- Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
- Działania w zakresie ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

2. Ogólna charakterystyka gminy Ciechanów.

Gmina wiejska Ciechanów (dawna nazwa Nużewo) położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie ciechanowskim.

Gmina obejmuje obszar 140,23 km², który zamieszkuje ok. 6 tys. osób.

Obszar gminy Ciechanów pod względem fizyczno – geograficznym przynależy do dwóch mezoregionów. Linia graniczną jest przepływająca przez teren gminy rzeka Łydynia. Tereny leżące na południe od tej rzeki znajdują się w mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowskiej, tereny położone na północ od rzeki należą do mezoregionu Wzniesień Mławskich. Wysoczyzny zbudowane są z osadów czwartorzędowych zlodowacenia środkowopolskiego, podścielone utworami trzeciorzędowymi. Powierzchnia wysoczyzn jest silnie zdenudowana, a rzędne kształtują się na wysokości ok. 100-150m n.p.m. Rzeźba Wysoczyzny Ciechanowskiej została wykształcona w wyniku działalności lodowca stadiału Wkry (zlodowacenie środkowopolskie). Natomiast Wzniesienia Mławskie charakteryzują się występowaniem tzw. młodego krajobrazu pojeziernego z licznymi wałami kemowymi i morenowymi terenu.

Tereny gminy zaliczane są do obszaru „Zielone Płuca Polski”. Jest to teren o wybitnych walorach krajobrazowych i funkcjach ekologicznych mających znaczenie krajowe i międzynarodowe min. ze względu na znajdujące się tu banki genetyczne flory i fauny. Obszar ZPP obejmuje województwa: podlaskie, warmińsko-mazurskie, północno-wschodnią część mazowieckiego, zachodnią pomorskiego oraz kujawsko-pomorskie. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje rezerwat przyrody Modła.

Na terenie gminy Ciechanów znajdują się uznane pomniki przyrody, które stanowią pojedyncze drzewa, skupienia i aleje drzew. Na szczególną uwagę zasługują parki podworskie i aleje dojazdowe do folwarków. Celem ochrony pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i historycznej.

Rys. 1 Lokalizacja gminy Ciechanów

3. Cel i zadania Programu.

Celem niniejszego Programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy Ciechanów z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowania,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ciechanów.

W Programie zawarte zostały:

- oszacowane ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy,
- szacunkowe koszty usuwania płyt azbestowo-cementowych, rur azbestowo-cementowych
- źródła finansowania.

4. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.

Azbest to minerały z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku, z czym może pozostawać w środowisku przez setki lat.

Azbest jest powszechnie stosowanym od stu lat wyrobem budowlanym. Produkowano z niego głównie pokrycia dachowe i elewacje oraz rury wodociągowe i kanalizacyjne. Na świecie wytwarzano 3 typy minerałów:

- krokidolit „azbest niebieski” – amfibol, ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, dzięki czemu był najchętniej wykorzystywany w przemyśle, jest najbardziej szkodliwym, rakotwórczym i mutagennym rodzajem azbestu. Został on najwcześniej wycofany z użytkowania w latach 80-tych;

- amosyt- „ azbest brązowy” – należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej. Charakteryzuje się sztywniejszymi i mniej giętkimi włóknami niż chryzotyl. Stosowano go jako tynki i natryski ogniochronne w Europie Zachodniej;

- chryzotyl „azbest biały”- serpentyn, najmniej szkodliwy spośród wymienionych 3 typów azbestów. Wytwarzano z niego przedzę termoizolacyjną, wyroby azbestowo-cementowe i tkanę.

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów: zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej wyrobu.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

KLASA I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Głównie stosowane były w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, min. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe, PCV oraz materiały i wykładziny cierne.

KLASA II – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”. Zawierają poniżej 20% azbestu. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisji azbestu do otoczenia jest niewielka. Zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Najczęściej w Polsce stosowanymi wyrobami z tej klasy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe typ „karo” stosowane, jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo-cementowe służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie, jako przewody kominowe i zsypane.

Azbest ze względu na takie zalety jak: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3 tysięcy, wyrobów przemysłowych. W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji: pokryć dachów (eternit falisty i płaski), płyt elewacyjnych i balkonowych, rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, sprzęgieł i hamulców do wind, różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła, przewodów centralnego ogrzewania, ognioodpornych kocy azbestowych. Dokładniej zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest i kierunki wykorzystywania azbestu zastało przedstawione w poniższych tabelach

Tab.1 Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest.

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
Płyty azbestowo-cementowe faliste	Pokrycia dachowe
Płyty azbestowo-ceramiczne płaskie	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe i wentylatorowe
Płyty azbestowo-ceramiczne typ „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne

Płyty azbestowo-ceramiczne autoklawizowane płaskie „acekol”, „kolorys”	Okładziny zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe
Płyty azbestowo-cementowe konstrukcyjne ogniochronne	Osłony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i obiektach przemysłowych izolacja urządzeń grzewczych
Rury azbestowo-cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe
Otuliny azbestowo-cementowe	Izolacja urządzeń ciepłowniczych
Kształtki budowlane azbestowo-cementowe	Przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych, przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej

Tab.2 Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.

Rodzaje wyrobów	Wyroby	Udział % azbestu w wyrobie	Zastosowanie	Zalety wyrobu
Wyroby azbestowo-cementowe	Płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	5-30%	Pokrycie dachowe, elewacja, wodociągi i kanalizacje	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnicie, wytrzymałe mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji
Wyroby izolacyjne	Wata, włókna, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśmy	75-100%	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny termoizolacyjne	Odporne na wysoką temperaturę trwałe
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	75-100%	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ściskanie, dobra elastyczność, odporność chemiczna
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	30%	Element napędów	Chroni elementy przed przegrzaniem
Wyroby	Lepki asfaltowe,	20-40%	Materiały stosowane	

hydroizolacyjne	kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe		w budownictwie	
Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych		Stosowny w różnych przemysłach	

Odpady zawierające azbest w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206) klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne o kodach:

- 06 07 01 * - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04 * - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81 * - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)
- 10 13 09 * - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11 * - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
- 16 01 11 * - okładziny hamulcowe zawierające azbest
- 16 02 12 * - zużyte urządzenia zawierające azbest
- 17 06 01 * - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05 * - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Najbardziej trwałymi wyrobami azbestowymi są płyty azbestowo-cementowe, których żywotność dochodzi do ponad 30 lat. Mimo to azbest ulega korozji na skutek zmiennych warunków pogodowych oraz kwaśnych deszczy. Dochodzi wtedy do pęknięć i odspajania kolejnych warstw materiału. Azbest może ulec również mechanicznemu uszkodzeniu w wyniku działalności człowieka np. w trakcie nieprawidłowego montażu. Oba czynniki (antropogeniczny jak i przyrodniczy) doprowadzają w rezultacie do emisji drobnych włókien azbestu do powietrza. Pył azbestowy jest niebezpieczny dla zdrowia, gdyż powoduje poważne choroby układu oddechowego. Z tego względu w Polsce i województwie mazowieckim oraz w gminie Ciechanów podejmuje się działania zmierzające do wyeliminowania ze środowiska szkodliwych wyrobów. Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają ww. wyroby powinny one zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

1.1. Szkodliwość azbestu i postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest.

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Źródłem emisji są najczęściej wyroby azbestowe służące jako pokrycia dachowe i elewacyjne oraz „dzikie” wysypiska wyrobów z azbestu. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią

zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Oddychanie powietrzem zanieczyszczonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy) – uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej
- łagodnych zmian opłucnowych – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
- raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy spowodowany przez azbest)
- międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25-40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów.

Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozowany na powietrze znacznie zanieczyszczone pyłami azbestu. Niewielka, przypadkowa ekspozycja jest powszechna ze względu na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych oraz stałą obecność niewielkich poziomów pyłów azbestu występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zurbanizowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na płyty azbestowe, a mianowicie ekspozycje:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkcyjnych i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową – związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych,

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX w. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Ważna jest tu średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy 5 μm zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolitów o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne tzn. takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien / m^3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych.

5. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.

Usuwanie i nieszkodliwienie odpadów zawierających azbest do właściciela nieruchomości, który powinien zatrudnić uprawnionego wykonawcę do demontażu wyrobów azbestowych.

Demontaż pokryć azbestowo-cementowych jest ściśle regulowany przepisami prawa budowlanego. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców

posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Firmy zajmujące się demontażem wyrobów zawierających azbest powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku, której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji to pozwolenie na budowę będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- Opracowania projektu budowlanego i stosowanie do potrzeb innych projektów
- Objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy
- Opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
- Wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r o zmianie ustawy – Prawo budowlane.

Dodatkowo wykonawca jako wytwórca odpadów niebezpiecznych zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- Ilość wytworzonych odpadów
- Identyfikacja rodzaju azbestu
- Klasyfikacja wytworzonego odpadu
- Warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy

Wykonawca prac zobowiązany jest do:

- Izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon
- Ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniej niż 1 m przy stosowaniu osłon
- Umieszczenie tablic ostrzegawczych o treści "Uwaga! Zagrożenie Azbestem", „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”
- Zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu
- Zastosowanie w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
- Codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodę czyszczenia na mokro
- Izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit
- Stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń

- Zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawiciele z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienia powyższego wymaga:

1. Nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywaniem w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
2. Demontażu całych wyrobów bez jakiegokolwiek uszkodzenia tam gdzie jest to technicznie możliwe;
3. Odsparzania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
4. Prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
5. Codziennego zabezpieczenia zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonywanych prac i oczyszczaniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, a w szczególności przez:

1. szczelne opakowania w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000kg/m^3
2. zestalania przy użyciu cementu, a następuje po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000kg/m^3
3. szczelne opakowania odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000kg/m^3 w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczone w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelnie zamknięte
4. utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
5. oznakowanie opakowań
6. magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady może przekazywać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

Obowiązki właścicieli, zarządców nieruchomości i wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

W 2008 r. przeprowadzono badania podczas prac rozbiórkowych prowadzonych na wolnym powietrzu, które wykazały, że stężenie włókien w strefie oddychania pracowników wahały się w granicach 0,001 – 0,08 wł/cm³ (najwyższe dopuszczalne stężenie NDS wynosi 0,1 wł/cm³). Wyniki badań wskazują ponadto, że przeprowadzenie jednorazowo prac rozbiórkowych na wolnym powietrzu nie stanowi zagrożenia wystąpienia patologii azbestozależnych.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzanie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującego pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub zawierające azbest
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest
- sporządzanie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury
- sporządzenie i przedłożenie Marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub Wójtowi Gminy (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o:
 1. wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
 2. wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

W nowym Programie Krajowym Usuwania Azbestu zaproponowano uproszczenie procedur prawnych tak, aby każdy właściciel nieruchomości (budynków jednorodzinnych i gospodarskich) mógł samodzielnie usunąć azbest. Właściciele nieruchomości powinni zostać przeszkoleni przez urzędy gminne. Na zorganizowanie szkoleń w gminach przewidziane zostało wsparcie finansowe ze środków Ministra Gospodarki w wysokości 16,3 mln zł.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- 1) uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów)
- 2) przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest
- 3) opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:

- identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy,
- 4) zapewnienie warunków bezpieczeństwa usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
- 5) złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

5.1. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Do zadań samorządów gminnych wg nowego programu krajowego należy:

1. gromadzenie przez wójta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. organizowanie szkoleń instruktażowych dla właścicieli nieruchomości, którzy będą uprawnieni do samodzielnego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości i organizowanie wywozu powstałych odpadów zawierających azbest;
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;

8. współpraca z organizacjami społecznymi;
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Stan aktualny w zakresie wyrobów zawierających azbest i gospodarki odpadami azbestu na terenie gminy Ciechanów.

Wg szacunkowych danych Wojewódzkiego Programu Usuwania Azbestu na terenie powiatu ciechanowskiego znajduje się 35 319 Mg wyrobów zawierających azbest pochodzących z budynków mieszkalnych, inwentarskich i użyteczności publicznej. Daje to wskaźniki nagromadzenia 33,3 Mg/km². Na tle innych powiatów województwa wskaźnik ten jest jednym z najniższych.

Tab.3. Inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie gminy Ciechanów.

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest (adres)	Jednostka miary	Ilość	Uwagi/stopień pilności
1.	eternit	Gumowo	m ²	16219	[III]
2.	eternit	Rutki Głowice	m ²	2434	[III]
3.	eternit	Grędzice	m ²	3500	[III]
4.	eternit	Baby	m ²	5774	[III]
5.	eternit	Modelka	m ²	3443	[III]
6.	eternit	Modła	m ²	9147	[III]
7.	eternit	Niestum	m ²	5068	[III]
8.	eternit	Nużewko	m ²	10024,40	[III]
9.	eternit	Gorysze	m ²	2459,80	[III]
10.	eternit	Ujazdowo	m ²	2884	[III]
11.	eternit	Kargoszyn	m ²	5090	[III]
12.	eternit	Mieszki Wielkie	m ²	8395	[III]
13.	eternit	Chotum	m ²	7603	[III]
14.	eternit	Kownaty Wojnowe	m ²	2281	[III]
15.	eternit	Rzeczki	m ²	8184,40	[III]
16.	eternit	Wólka Rydzewska	m ²	4513	[III]
17.	eternit	Pieńki Niechodzkie	m ²	168	[III]
18.	eternit	Niechodzin	m ²	3905,34	[III]
19.	eternit	Wola Pawłowska	m ²	7075	[III]
20.	eternit	Nużewo	m ²	2355,50	[III]
21.	eternit	Rykaczewo	m ²	2430	[III]
22.	eternit	Kanigówek	m ²	1480,80	[III]
23.	eternit	Gąski	m ²	18034	[III]
24.	eternit	Rydzewo	m ²	9819,40	[III]
25.	eternit	Sokołówek	m ²	4251,50	[III]
26.	eternit	Rutki Borki	m ²	4464	[III]
27.	eternit	Rutki Marszewice	m ²	7555	[III]
28.	eternit	Rutki Begny	m ²	5844	[III]

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest (adres)	Jednostka miary	Ilość	Uwagi/stopień pilności
29.	eternit	Kownaty Żędowe	m ²	6078	[III]
30.	eternit	Ropele	m ²	890	[III]
31.	eternit	Prążewo	m ²	1685	[III]
32.	eternit	Chruszczewo	m ²	240	[III]
33.	eternit	Romanowo	m ²	500	[III]
34.	eternit	Ujazdówek	m ²	800	[III]
35.	eternit	Baraki Chotumskie	m ²	120	[III]
Razem			m ²	174715,14	[III]

Źródło: Urząd Gminy

Przyjmując, że 1 m² azbestu waży około 11 kg szacuje się, że na terenie gminy **Ciechanów** znajduje się **1921, 87 Mg** wyrobów azbestowych.

5.2. Rejony szczególnego zagrożenia azbestem.

Według wojewódzkiego programu usuwania azbestu każdemu powiatowi przyporządkowano liczbę odpowiadającą zajmowanemu miejscu w województwie pod względem ilości wyrobów azbestowych oraz pod względem wskaźnika nagromadzenia azbestu, przy założeniu, że numer 1 oznacza największą wartość. Powiat ciechanowski zajął miejsce 16 pod względem ilości wyrobów azbestowych i 38 pod względem wskaźnika nagromadzenia azbestu.

Teren powiatu ciechanowskiego, w tym gminy Ciechanów nie został włączony do programu monitoringu zagrożenia azbestem (województwo mazowieckie włączono do programu w 2005 roku), a tym samym nie są objęte pomiarami stężenia włókien azbestu w powietrzu atmosferycznym. Badania takie prowadzi Instytut Medycyny Pracy w Łodzi. Na Mazowszu wytypowano do badań w 20 powiatach, na terenie 98 gmin 124 punkty pomiarowe w rejonach szczególnego zagrożenia azbestem.

Składowiska i instalacje do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

Według wojewódzkiego programu dla Mazowsza dla unieszkodliwiania oszacowanej na terenie województwa, ilości wyrobów z azbestem należy wybudować w latach 2007-2023 siedem składowisk o łącznej powierzchni 28,0 ha.

Aktualnie na terenie Województwa Mazowieckiego funkcjonuje 1 składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest. Instalacja ta zlokalizowana jest miejscowości Rachocin, w gminie Sierpc (powiat sierpecki).

Projekt Zintegrowanego Systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi dla regionu ciechanowskiego przewiduje w II etapie m. in. budowę kwatery odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na istniejącym składowisku w Oględzie gm. Przasnysz (z tego wynika że odpady azbestowe z terenu gminy Ciechanów będą mogły być unieszkodliwiane na składowisku w Oględzie). Zgodnie z projektem ma być ona realizowana w latach 2010-2012.

6. Program usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych na terenie gminy Ciechanów.

Za główny cel programu przyjęto usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Ciechanów.

Założenia programu.

Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Ciechanów będzie procesem długotrwałym (trwającym do roku 2032), ograniczonym możliwościami finansowymi zarówno samorządu jak i mieszkańców.

Odbywać się będzie w trzech przedziałach:

- 2010-2013
- 2014-2023
- 2023-2032

Zadania gminy:

- Coroczna aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2004 r. (DZ.U. 2004, Nr 71, poz.649), gromadzenie przez wójta, informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
- Bieżący monitoring realizacji gminnego programu i okresowe raportowanie (w tym finansowe) jego realizacji Radzie Gminy
- Okresowa weryfikacja i aktualizacja gminnych programów, potrzeba aktualizacji programów gminnych wynika z długiego okresu programowania i konieczności dostosowania programu do zmieniających się warunków;
- Edukacja mieszkańców i właścicieli oraz zarządców nieruchomości
- Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację gminnych programów. Gmina podejmie starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, tj.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, i innych.
- Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych i użyteczności publicznej
- Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest

Nowy program krajowy wskazuje, że w gminach będą organizowane szkolenia dla właścicieli nieruchomości, którzy będą samodzielnie usuwać wyroby zawierające azbest z terenu swojej nieruchomości. Gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy. Udział środków właścicieli nieruchomości powinien być niewielki, ze względu na fakt, iż koszt nowego pokrycia dachowego czy elewacyjnego nie może być pokryty w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub z unijnych funduszy ochrony środowiska.

7. Uwarunkowania realizacji programu.

Najistotniejsze uwarunkowania prawne realizacji programu to:

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest

(Dz. U. Nr 101,poz.628)

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007r. Nr 39,poz.251)
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz.150 z późn. zmianami)
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006r. Nr 156,poz.1118)
- Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112,poz.1206) azbest sklasyfikowany jako odpad niebezpieczny.

Regulacje prawne dotyczące m. in. usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych. Podstawowym jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, która zakazuje:

1. wprowadzania na polski obszar celny azbestu oraz wyrobów zawierających azbest
2. produkcji wyrobów zawierających azbest
3. obrotu azbestem i wyrobami azbestowymi, z wyjątkiem azbestu i wyrobów azbestowych stosowanych do celów specjalnych (art.1 ust. 3 ustawy)

Transport odpadów niebezpiecznych odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi: Ustawą z dnia 28 października 2002 roku o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz.1671) oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236,poz.1986).

Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest odbywać się będzie na specjalnych składowiskach zgodnie z ww. ustawą o odpadach.

Tab.4. Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia.

		Lata		
		2010-2013	2014-2023	2024-2033
Ilość wyrobów zawierających azbest przewidziana do usunięcia ¹	174 715,14 m ²	-	69 886,056 m ²	104 829,084 m ²

8. Harmonogram realizacji programu na lata 2010-2032.

W poniższej tabeli przedstawiono planowanie zadania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ciechanów w latach 2010-2032.

Tab.5.

L.p.	Zadania	Termin realizacji	Koszt zł	Źródło finansowania
1.	Coroczna aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2004 r. (DZ.U. 2004, Nr 71, poz. 649) , gromadzenie przez burmistrza	2010-2032	-	

¹ W tabeli nie uwzględniono zinwentaryzowanych wyrobów, dla których nie ma oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania, z tego względu, że termin ich usunięcia zostanie zaplanowany w najbliższej aktualizacji niniejszego Planu.

	informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl ;			-
2.	Realizacja gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Stopniowo do roku 2032	-	-
3.	Bieżący monitoring realizacji gminnego programu i okresowe raportowanie (w tym finansowe) jego realizacji Radzie Gminy	2010-2032	-	-
4.	Okresowa weryfikacja i aktualizacja gminnego programu	Co 4 lata	-	-
5.	Edukacja mieszkańców i właścicieli oraz zarządców nieruchomości	2010-2032	100 000	Budżet gminy Dofinansowanie Ministerstwa Gospodarki
6.	Udzielenie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest	2010-2032	200 000	Budżet gminy, fundusze pomocowe
7.	Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest	2010-2032	80 000	Budżet gminy
8.	Organizowanie szkoleń dla właścicieli nieruchomości, którzy będą samodzielnie usuwać azbest	2010-2032	100 000	Budżet gminy Dofinansowanie Ministerstwa Gospodarki
9.	Demontaż wyrobów zawierających azbest, odbiór odpadów zawierających azbest (głównie płyty azbestowo-cementowe) z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych jednostek budżetowych, z zakładów i innych; usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej(głównie płyty azbestowo-cementowe) oraz wymiana rur azbestowo-cementowych.	2010-2032	2 620 727,10	Budżet gminy, fundusze pomocowe, środki właścicieli nieruchomości
10.	Wyroby zawierające azbest do usunięcia w II etapie	2014-2023	2 655 670,128	Budżet gminy, fundusze pomocowe
11.	Wyroby zawierające azbest do usunięcia w III etapie	2024-2032	3 983 505,192	Budżet gminy, fundusze pomocowe

Realizacja Programu przyczyni się do sukcesywnego zmniejszania się ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ciechanów. Zadaniem wyjściowym realizacji Programu jest pełna i aktualna inwentaryzacja wyrobów azbestowych i uzyskanie stosownych informacji,

określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. – dotycząca miejsc, rodzaju i ilości zabudowanych wyrobów zawierających azbest. Dane z inwentaryzacji stanowią podstawę opracowania gminnego programu usuwania azbestu, a następnie pozyskiwania środków pomocnych na usuwanie wyrobów zawierających azbest i oczyszczanie terenu powiatu z azbestu.

9. Koszty usuwania wyrobów azbestowych.

Koszt usunięcia i unieszkodliwiania potencjalnych odpadów azbestowych z obszaru gminy Ciechanów określono wg założeń przyjętych do obliczeń w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” i przy uwzględnieniu średnich cen rynkowych. Ponadto do obliczeń przyjęto dane wg KPUA, m.in.: średnia masa 1 m² płyty azbestowo-cementowej 11kg, średnia objętość 1 tony składowanych odpadów azbestowych 0,82 m³.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest wzięta pod uwagę została cena demontażu wyrobów zawierających azbest, pakowanie, transport i unieszkodliwienie na najbliższym składowisku:

Płyty azbestowo-cementowe:

1. średni koszt demontażu wynosi: 15 zł/m²
2. średni koszt transportu wynosi: 5 zł/m²
3. średni koszt unieszkodliwiania wynosi 18 zł/m²
4. średni koszt łącznie (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwiania) wynosi: 38 zł/m²

Wg WPUA do 2032 roku w województwie mazowiecki niezbędnych będzie 7 składowisk odpadów azbestowych.

Koszt demontażu wszystkich wyrobów azbestowych w gminie Ciechanów wyniesie około **2 620 727,10 zł.**

Pełny koszt usunięcia wraz z transportem i unieszkodliwianiem wyniesie ok. **6 639 175,32 zł.**

Tab. 6. Koszty do poniesienia w poszczególnych latach (dla wyrobów, dla których dokonano oceny stanu i bezpieczeństwa użytkowania):

Koszt całkowity	Lata		
	2009-2012	2013-2023	2024-2032
	-	2 655 670,128	3 983 505,192

10. Źródła finansowania.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Środki z **krajowych funduszy** ochrony środowiska mogą być wykorzystywane m.in. na finansowanie działań dotyczących oczyszczania kraju z azbestu. Beneficjentami środków mogą być jednostki samorządu terytorialnego, które zlecanym przez nie zadaniem usuwania wyrobów zawierających azbest mogą objąć zarówno obiekty użyteczności publicznej, jak i nieruchomości właścicieli prywatnych. Środki funduszy ochrony środowiska mogą być pozyskiwane z:

- 1) Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

2) Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

Źródła zagraniczne finansowania ochrony środowiska to głównie **fundusze unijne**.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest w latach 2009-2015 może być wspierane ze środków unijnych w ramach:

- 1) Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (usuwanie azbestu, jako część składowa działania)
- 2) regionalnych programów operacyjnych (woj. mazowieckie,).

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Projekty dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej dotyczą gospodarki odpadami, remontów, przebudowy budynków oraz infrastruktury ochrony zdrowia.

Projekty związane z gospodarką odpadami mogą być wspierane ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”, regionalnych programów operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Projekty z zakresu remontów lub przebudowy budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwiania startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi. Wsparcie udzielane jest w ramach regionalnych programów operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

11. Monitoring realizacji programu.

W celu monitoringu niniejszego programu proponuje się wykorzystanie istniejących dotychczas systemów gromadzenia danych, w tym:

- Centralnej bazy danych o odpadach prowadzonej przez Ministra Środowiska i połączonej z nią bazy wojewódzkiej prowadzonej przez Marszałka;
- Bazy danych SIGOP prowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (do 2007 roku);
- Bazy wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki.

Raport z realizacji Programu winien być wykonany przy uwzględnieniu podanych w tabeli poniżej wskaźników monitorowania.

Tab.7.

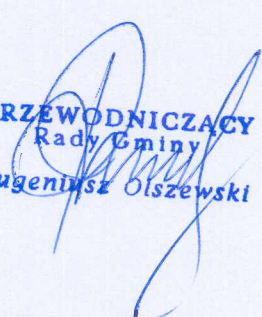
L. p.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Ilość usuniętych płyt azbestowo – cementowych	Mg/rok
2.	Ilość nieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg/rok
3.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	Zł/rok
4.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni gminy	Mg/km ²

5.	Ilość wniosków zgłaszanych przez mieszkańców dot. zadań wynikających z Programu	Szt.
6.	Ilość kampanii edukacyjno - informacyjnych	Szt.

12. Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie i odbiór odpadów zawierających azbest na terenie gminy Ciechanów.

- 1) „DENBUD” Przedsiębiorstwo budowlano - remontowe Anna Daniszewska, ul. Okulickiego 11 m 7, 03-984 Warszawa, tel. 7734727, 0601249230
- 2) Tomasz Janiszewski, „KASTOR” ul. Kolonia 19 B/2, 67-321 Leszno Górne, tel. 0607285900, 068 3766593
- 3) Jerzy Kosteki, BUDOWNICTWO „ALFIX”, ul. Upalna 15/7, 15-668 Białystok, tel.085 6612880, 0606724424
- 4) „DEKAR” , Zakład Remontowo-Budowlany, Produkcyjno-Handlowy, ul. Pułtуска 9, 06-400 Ciechanów, tel. 023 6729002, 6736402
- 5) Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych, „TERMOEXPORT”, ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa , tel. 022 8213467, 6212197, 8214175
- 6) „ALGADER Hofman” sp. Z o.o. ul. Wólczyńska 133, bud.11B, 01-919 Warszawa, tel. 022 8649497, 8649499, 0603124853
- 7) „HYDROPOL”, sp. z o.o., ul. Targowa 10b, 09-500 Gostynin, tel.024 2359267, 235926
- 8) Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjno-Budowlanych „HYDROPOL”, sp. jawna, ul. Krośniewicka 7, 09-500 Gostynin, tel. 024 2353464, 2356192
- 9) Firma Usługowo-Handlowa „WOD-PRZEM”, ul. Sokola 34, 87-100 Toruń, Oddział Płock, ul. M. Konopnickiej 28, tel. 024 262-08-35, 0601164800
- 10) Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „CARO”, ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość, tel. 084 6273013, 0608435133
- 11) Firma Usługowo-Handlowa, Piotr Sosnowski, ul. M. Ranieckiej 4/1, 06-400 Ciechanów, tel. 023 6728973
- 12) Zbigniew Klik, Usługi Remontowo-Budowlane, ul. Świerkowa 2/25, 06-300 Przasnysz, tel. 029 7563809, 0609471200
- 13) Zakład Usług, Produkcji i Handlu, inż. Jan Stanisław Górliński, ul. Moniuszki 25, 06-200 Maków Mazowiecki, tel. 029 7170 467, 060640377
- 14) Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ sp. z o.o. Reguły, 05-816 Michałowice
- 15) Firma Handlowo-Usługowa „SYSTEM-DACH” sp. j. Brody 6, 09-100 Płońsk
- 16) „GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź, tel. 501028153,042 6884370
- 17) HYDROGEOTECHNIKA sp. z o.o. ul. Ściegiennego 262A, 25-116 Kielce, tel. (+48 41) 348-06-60, 361-01-59
- 18) FIRMA WIELOBRANŻOWA „WOLT CENTER”, Grzegorz Lewandowski, Nowa Biała 1a, 09-411 Stara Biała, tel. 024 3656392, 5097700658
- 19) Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe, „JUKO”, Jerzy Szczujocki,, ul.1-go Maja 25, 97-300 Piotrków Trybunalski, tel. 044 6499423, 6499424, 7326963
- 20) Transport-Metalurgia, sp. z o.o. ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko, tel. 044 685-41-35,
- 21) Zakład Remontowo-Budowlany, „AMBROŻY” sp. j. Ul. Meissnera 1/3, lok. 222, 03-982 Warszawa, tel. 022 831-07-64
- 22) Firma Remontowo-Budowlana „UTIL”, Ryczówek, ul. Dolna 8, 32-310 Klucze, tel.

- 0326420311, tel. 600290778
- 23) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, sp. z o.o., „ABBA-EKOMED”, ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń, tel. 056 6548670, 056 6513667
 - 24) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, „PLASTIMET-PANORAMA” Sp. z o.o., ul. Fabryczna 9, 05-084 Leszno, tel. 7259266, 7259267
 - 25) Firma Handlowo Usługowa, „WIKI”, Agnieszka Majda, ul. Sobieszowska 10A, 58-570 Jelenia Góra, tel. 022 6685199, 5096685199
 - 26) Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „JANUSZ”, ul. Kasprowicza 18, 96-100 Skierniewice, tel. 046 8331665,
 - 27) R&M PLETTAC, sp. Z o.o., ul. Kościuszki 19, 63-500 Ostrzeszów, tel. 062 5870100, 062 5861700,
 - 28) „ALBEKO” Siegier, sp. j. 87-510 Kotowy, tel. 054 2800288,
 - 29) Usługi Budowlane, tech., bud. Aleksander Kraszewski, ul. Parkowa 15, 06-400 Ciechanów, tel. 023 6738072
 - 30) Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik, tel. 081 825-26-05, 825-24-76
 - 31) Buhck Recycling, sp. z o.o. ul. Romana Maja 1, 61-371 Poznań, tel.0616502301. 0616502319
 - 32) T.K.J. Matuszewski, sp. j., ul. Por. Krzycha 5, 86-300 Grudziądz, tel.056 4654888,
 - 33) Usługi Dekarsko-Budowlane, Grzegorz ADAMIAK, Młock Baraniec, 06-456 Ojrzeń, tel. 606350680,
 - 34) Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe, „AWAT”, sp. z o.o., ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa, tel. 0226839248, 0226839163
 - 35) 35. Firma Handlowo-Usługowa „PROJEKT-BUD”, Edyta Psut, ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa, tel. 022 8317688,
 - 36) P.P.H.U. „EKO-MIX”, ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław, tel. 071 3324500,
 - 37) ECO-POL, sp. z o.o., ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz, tel.0523308065,
 - 38) USŁUGI OGÓLNOBUDOWLANE, Handel, Hurt, Detal, Art. Budow., Tadeusz Hulewicz ul. Pukiańca 42/44, 06-300 Przasnysz, tel. 0297563982, 550425682,
 - 39) Przedsiębiorstwo Wielobranżowe, „TECHBUD”, Roman Żuchowski, ul. J. Suleckiego 2B/87, 87-100 Toruń, 056 6457353,
 - 40) Zakład Budowlany, Jacek Mikołajczak, ul. 17-go Stycznia 13, 06-400 Ciechanów, tel.6743628.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Eugeniusz Olszewski

